

2009

VI. évfolyam, 3. szám

Gyermekjólétis oldalak

Híreink:

*Meghívás
„Siker”-
Konferenciára*

*Forgalmi napló
vezetésének
tapasztalatai a
gyermekjóléti
szolgálatoknál*

*Országos
módszertani
munkacsoportok
működése*

*Tájékoztatás a
gyermekvédelmi
jelzőrendszer
tagjai számára*

*Magántanulóság
- ismét*

*Jogszabályi
változások*

*Hasznos
elérhetőségek*

**SZOCIONET DÉL-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS MÓDSZERTANI HUMÁN
SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT
MÓDSZERTANI GYERMEKJÓLÉTI CSOPORT**

Kedves Kollégák!

Kérjük, hogy észrevételeikkel, javaslataikkal, kérdéseikkel továbbra is keressék Módszertani Gyermekjóléti Csoportunkat elérhetőségeinken, melyek a következők:

E-mail: gyermekjolelet@cssk.hu; gyejo.modszertan@cssk.hu

Tel: (82) 424-658

Tel/Fax: (82) 511-388

A Hírlevél letölthető a www.cssk.hu intézményi portálunkról, „Letöltések > Hírlevelek > Gyermekjóléti Módszertani Hírlevelek” linkeken keresztül.

Meghívó III. Országos „Siker” Konferenciára

**Tisztelettel meghívunk minden érdeklődő szakembert a
III. Országos Konferenciára.**

A konferencia ideje:

2009. november 6.

A konferencia helyszíne:

Angyalföldi József Attila Művelődési Ház
Budapest, XIII. ker. József Attila tér 4.

PROGRAM:

09.00 – 09.30 Regisztráció
09.30 – 09.35 Köszöntő
Gál Antal, a Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesületének elnöke
09.35 – 10.00 Megnyitó
dr. Kovárik Erzsébet, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szociálpolitikai szakállamtitkára
10.00 – 10.30 A siker megközelítése a szociológus szemével
Pataki Éva, a Szociális Szakmai Szövetség elnöke
10.30 – 11.00 A siker, mint a szakmai személyiségfejlődés építőköve
Debreceny Károly István, klinikai lelkipogozó, szupervizor
11.00 – 11.30 Kávészünet, büfé
A „Siker” pályázat nyertes munkáinak bemutatása
11.30 – 11.50 A sikeres gondozás
„Mit tehetünk együtt Szilvikéért?”
Pickermann Mónika, Izsák Város Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálatának családgyógyója
11.50 – 12.10 A sikeres család
„Egy válás utóélete”
Kiricsi Andrea, a Pálos Károly Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat családgyógyója
12.10 – 12.30 A sikeres együttműködés
„Halmozottan hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók nyári foglalkoztatása”
Gregor Józsefné, a Szolnoki Kistérség Többcélú Társulása Szociális Szolgáltató

Besenyszögi Központjának családgyógyója
Nagyné Baráth Ágnes, Nagykörű-Kötelek Általános Iskola, Óvoda Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tagintézmény-vezetője
12.30 – 13.00 A siker megtapasztalása a gyermekjóléti alapellátásban
Lengyel Judit, Budapest Főváros Önkormányzatának Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálatának nevelési igazgatóhelyettese
13.00 – 13.30 Az alapellátás sikere a szakellátás szemszögéből
Molnár László, Budapest Főváros Önkormányzatának Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálatának igazgatója
13.30 – 14.30 Ebéd
14.30 – 16.00 Szekcióülések
1. szekció: **A sikeres gondozás**
Pickermann Mónika és Hajdúné Kálmán Margit, a Fővárosi Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság vezetője
2. szekció: **A sikeres család**
Kránitzné Réthy Anna, a Pálos Károly Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat módszertani munkatársa és Horváthné dr. Szöllősy Ilona címzetes egyetemi docens, pszichológus
3. szekció: **A sikeres együttműködés**
Gregor Józsefné, Szabó Jánosné, a Szolnoki Kistérség Többcélú Társulása Humán Szolgáltató Központjának módszertani szaktanácsadója és Nagyné Rácz Melinda roma családi koordinátor

4. szekció: „Jelezzü(n)k!”

Hajnal Renáta, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet szakterületi referense és Csillag Mirna, a Fióka Gyermek- és Ifjúságvédelmi Módszertani Központ szociális munkása, módszertani koordinátora

16.00 – 16.40 Szekciók összefoglalása

Szekcióvezetők

16.40 – 17.00 A konferencia zárása

dr. Katonáné dr. Pehr Erika

Szociális és Munkaügyi Minisztérium Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztályának vezetője

Kérjük, hogy részvételi szándékukat az intézményünk honlapján szereplő jelentkezési lapon szíveskedjenek jelezni. A jelentkezési lapokat és a meghívókat elektronikus úton is megküldjük a Somogy megyei gyermekjóléti szolgálatok e-mail címére.

Gyermekjóléti szolgálatok módszertani ellenőrzései során felvetődött problémák – A Forgalmi napló formai és tartalmi vezetésének tapasztalatai

Az elmúlt hónapokban többen keresték meg módszertani gyermekjóléti csoportunkat a Forgalmi napló vezetésével kapcsolatban, valamint a kistérségi gyermekjóléti szakmai műhelyeken is jelezték a téma aktualitását. Továbbá módszertani szakmai ellenőrzéseink során is tapasztaltuk a Forgalmi napló vezetésével, és használatával kapcsolatos egyéni eltéréseket.

A Forgalmi napló vezetésével kapcsolatban az alábbi segítséget kívánjuk nyújtani:

Az 1/2000. (1. 7.) SzCsM rendelet 7. számú mellékletében jelölt, Forgalmi napló fejléce alapján javasolt vezetni a gyermekjóléti szolgálatok esetében is.

A forgalmi napló **ügyfél**forgalom, statisztikai adatok rögzítésére szolgáló dokumentum, amely alkalmas több szempontú statisztikai elemzésre, kimutatások készítésére. A forgalmi napló **a szolgálatot felkereső ügyfél**, valamint **a családgondozó által külső helyszínen felkeresett kliens ellátásának dokumentálására** szolgál (csak a kliensforgalom nyilvántartása). Az

esetmegbeszélések, esetkonferenciák konzultációk, tárgyalások, értekezletek, rendőrségi és bírósági meghallgatások stb. rögzítésére javasoljuk a terepnapló vezetését.

Tartalmazza a dátumot, sorszámot (folyamatos számozás január hónap első munkanapjától), ügyfél azonosító adatokat, a küldő szervet, elsődleges probléma típusát, eset pár szavas leírását, esetkezelés jellegét, családlátogatást, juttatást, az esetfelelős nevét és az ügyeletes nevét.

Új ügyfél: az intézményben még nem regisztrált kliens.

Régi ügyfél: az a kliens, akit már korábban regisztráltak, de gondozásba vételre nem került sor, valamint a gyermekjóléti szolgálat által már gondozásba vett és ellátott kliens.

Küldő szerv: ha a kliens maga kezdeményezte a kapcsolatfelvételt, őt kell megjelölni, egyéb esetben a

problémát jelző magánszemélyt, vagy egyéb intézményt, és a hatósági kezdeményezéseket kell itt jelölni. (1: kliens, 2: kliens családtagja, 3: egyéb magánszemély, 4: hatóság, 5: jelzőrendszer, 6: saját intézmény, 7: nincs információ).

Elsődleges (hozott) probléma típusa: a statisztikai adatszolgáltatással megegyező problémátípusonként kell regisztrálni.

Esetkezelés jellege: az esetmunka válfajainak megjelölésére szolgál a forgalmi napló fejlécében megadott részletezés alapján.

Esetfelelős: akinél a kliens, gondozásban van.

Ügyfelelős: más munkatárs által gondozott klienssel valamilyen esetkezelés jellegű tevékenységet végez.

A kliens nyilvántartás elkészítése, egyéni azonosító:

Egyéni azonosító: az országos számítógépes program egyéni azonosító száma, (Ilyen számítógépes program jelenleg nem működik)

Új ügyfél: az intézményben még nem regisztrált kliens.

1 Férfi

2 Nő

Az egyéni azonosító formátuma: nem, év, sorszám

PI: 1-09-00064, a 2009. évben újként szereplő hatvannegyedik férfi kliens.

(Felhasznált forrás: Gyermekjóléti fogalomtár)

Szerkesztette: Solymosi Mária)

Országos módszertani értekezet, Szigliget – Tájékoztató a munkacsoportok jelenlegi tevékenységéről

2009. szeptember 25-én, Szigligeten ismételtén megszervezésre került a módszertani gyermekjóléti szolgálatok országos találkozója. A módszertani találkozón az alábbi témákról tanácskoztak a megyei módszertani gyermekjóléti szolgálatok képviselői, az SZMI Gyermekvédelmi Főosztályának képviselőivel, Sidlovics Ferencsel és Hajnal Renátával közösen:

1.) A III. Országos „Siker” Konferencia programjának meghatározása, feladatok elosztása.

2.) A munkacsoportok beszámolója:

- Biztos Kezdet
- Utcai szociális munka
- Iskolai szociális munka
- TEGYESZ módszertannal történő együttműködés

3.) Jogszabályváltozások, családi pótlék kérdése, jelzési kötelezettség elmulasztásának szankcionálása

4.) TÁMOP 5.4.1. pályázat jelenlegi állása

5.) Előkészületek a 2010-es balatonkenesei Konszenzus Konferenciára

Sidlovics Ferenc által került ismertetésre a TÁMOP 5.4.1. A komponense, amely az alábbiak szerint kerül bontásra (A pályázatot az SZMI koordinálja):

A Gyermekvédelmi Főosztály hatáskörébe tartozik a gyermekvédelem 13 pilléres témaköre, amelyen belül két kiemelt terület, a gyermekjóléti szolgálatok prevenciósi tevékenysége, az önkéntesség, illetve a családgondozás, a másik terület pedig a gyermekjóléti szolgálatok, gyermekvédelmi gondoskodással kapcsolatos gondozási tevékenysége. E témákkal kapcsolatban készülnek szakmai szabályozók.

Nagyon fontos felmérni a szolgáltatásfejlesztési szinteket, kiemelten a napközbeni ellátási formákat. Lényeges még a veszélyeztetettség fogalom értelmezése, alkalmazása Magyarországon, elsősorban a jelzőrendszeri felismerés oldaláról közelítve. A „veszélyeztetettség” fogalmának egységes használatával kapcsolatosan megfogalmazódott, hogy kutatás kellene a fogalomhasználatra vonatkozóan.

A tevékenységadminisztráció több mint a nyilvántartási adatlapok digitalizálása. A „Macis” adatlapok elektronikus formában történő megjelentetése, továbbá a gyermekvédelemben érintett intézmények közötti „közlekedtetése”, egy országos rendszer szintjén kiemelten fontos. Meg kell határozni a „közlekedő” információkat, statisztikai adatokat, felhasználási szinteket. – Az FSZH szoftvereket fejleszt majd. Lesznek modell szolgálatok, akik folyamatosan segítséget kapnak. Egyelőre a hangsúly a szoftvereken van, melyeket követne az infrastrukturális fejlesztés.

Fontos az egységes módszertani ellenőrzések rendszerének kidolgozása, amely a jelenlegi tapasztalatokra épül.

TEGYESZ módszertannal történő együttműködés

A gyermekek szakellátásban történő elhelyezése és hazagondozása témán belül, az alábbi munkacsoportok működnek:

- Megkésett bekerülés
- Átmeneti nevelésbe vétel
- Bekerülési okok vizsgálata
- Hazagondozás

A munkacsoportok – az alap- és a szakellátás részéről - többnyire megyénként alakultak. A célok és feladatok meghatározása megtörtént, illetve a szakemberek néhány munkacsoport találkozót lebonyolítottak. A tevékenység célja egy munkaanyag létrehozása.

Utcai és lakótelepi szociális munka - munkacsoport

A munkacsoport az alábbi kérdéseken dolgozik:

- Meddig terjed az utcai szociális munkás kompetenciája?
- Mi a tevékenységi köre?
- Végezhet-e családgondozást az utcai és lakótelepi szociális munkás?
- Mikor kell jeleznie a gyermekjóléti szolgálat felé, lehet-e feladatmegosztás közöttük?
- Milyen személyi és tárgyi feltételek szükségesek a feladat ellátásához? – ellátási körzet nagysága.

Iskolai szociális munka munkacsoport

A munkacsoport a Magyarországi Iskolai Szociális Munkások Egyesületével kapcsolatot épít, módszertani munkatársaink jelen voltak az INDIT által szervezett tanácskozáson. A gyermekvédelmi problémák azt mutatják, hogy az ágazatoknak össze kell ülnie és egyeztetni. Szükséges a jogszabályi háttér és kidolgozott módszertan az adott témában. Még további egyeztetések szükségesek széles körben, az oktatási ágazatot bevonva. Az INDIT elképzelése, hogy az iskolai szociális munka ne feltétlenül a gyermekjóléti szolgálatok keretein belül valósuljon meg, hanem kívülálló, független iskolai szociális munkás működjön az oktatási intézményekben.

Ez az álláspont nem azonos a gyermekjólétek által képviselt nézőponttal.

áttekintése, aktualizálása, tekintettel a jogszabályi változásokra)

Jogszabályváltozások

“Siker” Konferencia

Az értekezleten a konferencia programjának meghatározása, valamint a feladatok elosztása megtörtént, továbbá megnevezésre kerültek az előadók. A pályázat célja, hogy, a területen dolgozó kollegák meg tudják mutatni magukat, saját sikertörténeteiket, amely azt bizonyítja, hogy a növekvő problémák ellenére vannak még továbblépési lehetőségek a munkánkban.

A pályázatban meghirdetett kategóriák: sikeres együttműködés, sikeres gondozás és sikeres család témakör. Minden pályamunka értékelésre kerül. *(A konferenciára szóló meghívó, Hírlevelünk első oldalain szerepel.)*

Új munkacsoportok alakulása

- Drogos problémákkal foglalkozó munkacsoport
- ÁNTSZ-góc munkacsoportot (közös védőnői-ÁNTSZ megállapodás megalkotása)
- **Két éven túli védelembé vételek – munkacsoport: E munkacsoport vezetését módszertani gyermekjóléti szolgálatunk vállalta, nyolc másik megyei módszertannal együttműködve. A tapasztalatok gyűjtéséhez számítunk a Somogy megyei gyermekjóléti szolgálatok véleményeire, ennek érdekében keresni fogjuk a területen dolgozókat tapasztalatcsere céljából.**
- Összegyűjtött anyagok - munkacsoport (Eddig keletkezett konszenzus anyagok

Ajánlás, illetve nyomtatvány készült az ágazati Minisztérium részvételével a családi pótlék, valamint az óvodáztatási támogatás témakörében, a gyermekjóléti szolgálatok közreműködését célozva. Az ajánlás részleteinek megbeszélésére 2009. október 28-án kerül sor, az SZMI-ben megrendezésre kerülő országos módszertani értekezleten. A nyomtatványt addig a módszertanok áttekintik, véleményezik.

Biztos Kezdet munkacsoport

Ez az ajánlás azokra vonatkozik, akiknél nem a gyermekjóléti szolgálatok szervezik és vezetik a Biztos Kezdet gyerekházakat. Az ajánlás a gyermekjóléti szolgálatokra többlet terhet nem ró. Ez egy módszertani ajánlás lesz, a gyermekjóléti szolgálatok és a Gyerekházak együttműködését segítő.

A következő országos módszertani értekezletre a munkacsoportok már nyers formában elkészített anyagokkal érkeznek.

Tervezett időpont: 2010. február 17.

Balatonkenesei Konszenzus Konferencia tervezett (alternatív) időpontjai:
2010. május 11-12-13., vagy
2010. május 18-19-20.

Tájékoztatás a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai számára

A 2009. szeptember 25-én megrendezett országos módszertani értekezlet egyik témájaként elhangzott, hogy a gyermekek védelméről és a

gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17.§, - 2009. szeptember 1-jétől hatályos - (4) bekezdése, érinti az észlelő- és jelzőrendszeri tagok, jelzési kötelezettséggel kapcsolatos felelősségvállalását.

A módszertani gyermekjóléti szolgálatok megfogalmaztak egy tájékoztató levelet a területen tevékenykedő jelzőrendszeri tagok részére, melyben korrekt tájékoztatás történik a jelzőrendszerrel érintő jogszabályi változásról. A levelet az alábbiakban teljes terjedelmében közöljük, továbbá a Somogy megyei gyermekjóléti szolgálatok felé elektronikusan megküldjük.

Kérjük a gyermekjóléti szolgálatokat, hogy a levelet szíveskedjenek a területükön dolgozó jelzőrendszeri tagoknak továbbítani, ezzel is segítve a további együttműködést.

“Tájékoztatás a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai számára

A gyermekjóléti szolgáltatás alapvető prevenciós feladata az észlelő és jelzőrendszer működtetése, mely lehetővé teszi mindazoknak a szakembereknek az együttműködését, akik bárhol, bármilyen formában kapcsolatba kerülnek a gyermekkel.

A munka eredményessége érdekében egy jól működő személyes kapcsolatrendszer kiépítése szükséges.

Minden érintett szakember ismerje fel a gyermek problémáit, törekedjen azok saját eszközökkel történő enyhítésére vagy megszüntetésére. Amennyiben kompetenciáját meghaladó az eset, akkor írásban jelezzen a gyermekjóléti szolgálat felé.

Megfelelő tájékozottsággal kell rendelkezni a gyermekjóléti szolgálatok tevékenységi körét illetően. Az esetek dokumentálása érdekében a Gyvt. 17.§ (1) bekezdésében felsorolt intézmények – így az Ön intézménye is - esetében az írásbeli jelzés elengedhetetlen, mely írásbeliség egyben felelősségvállalás is.

A 2009. évi LXXIX. Törvény 4.§ - 2009.09.01.hatállyal- módosította és kiegészítette a Gyvt. 17.§-át (az új bekezdéseket vastag betűvel jelöljük).

17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,

b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,

c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,

d) a rendőrség,

e) az ügyészség,

f) a bíróság,

g) a pártfogó felügyelői szolgálat,

h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,

i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,

j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

(4) Ha az (1) bekezdés a)-i) pontjában meghatározott személy vagy az (1) bekezdés a)-i) pontja szerinti szerv alkalmazottja a (2) vagy (3) bekezdésben foglalt jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhivatal - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhivatal büntetőeljárást kezdeményez.

(5) A gyámhivatal a (4) bekezdésben foglaltakkal egyidejűleg egyeztető megbeszélést tart és a gyermekjóléti szolgálatnál kezdeményezi a külön jogszabály

szerinti esetmegbeszélés megtartását.

Fontos változás, hogy aki nem tesz eleget az együttműködési és jelzési kötelezettségének, az felelősségre vonható.

E szerint, ha a törvényi helyen felsorolt személyek, vagy szervek alkalmazottjai nem tesznek eleget együttműködési és jelzési kötelezettségüknek, a gyámhivatal javaslatot tesz velük szemben fegyelmi eljárás indítására, és büntetőeljárást kezdeményez a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén. Eljárás megindításakor valamennyi érintett szakember egyéni, szakmai kompetenciájába tartozó felelősségét vizsgálni fogják. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén, a gyermekkel kapcsolatban álló szakember elsőként saját szakmai eszközeivel törekedjen a veszélyeztetettség enyhítésére és/vagy megszüntetésére.

Eredménytelenség esetén, vagy azonnali beavatkozást igénylő helyzetben, amennyiben a saját kompetenciáját meghaladó esetet tapasztal, tegyen eleget jelzési kötelezettségének.

Mivel a jogszabály módosításával a személyes felelősség egyértelművé vált, a gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés még hangsúlyosabb. A szakmaközi megbeszéléseken igyekszünk segítséget nyújtani a jelzést igénylő körülmények, helyzetek felismeréséhez, értelmezéséhez.”

Magántanulóság – ismét

Kedves Kollégák!

Évek óta a tanévkezdéssel együtt járó probléma a magántanulói jogviszony, vagyis az oktatási-nevelési intézmények részéről a gyermekjóléti

szolgálatok felé intézett megkeresések növekvő száma. Az iskolák egyre nagyobb mértékben tesznek eleget a kötelezettségüknek, ugyanakkor észleljük, hogy ezek a megkeresések gyakran formálisak, vagy éppen jól felismerhető, hogy a gyermek és szülője igényeit hivatott kiszolgálni. A gyermekjóléti szolgálatok oldaláról tekintve a leginkább elkeserítő jelenség, amikor a magatartászavaros, viselkedési problémás, agresszív, vagy egyéb okból kezelhetetlen gyermeket az iskolák ilyen módon szeretnék a kapun kívül tudni, és ehhez kérik a gyermekjóléti szolgálatok támogatását és egyetértését.

Túl azon, hogy nem értünk egyet az magántanulói jogviszony indokolatlan létesítésével, szeretnénk segítséget nyújtani a családgondozóknak, hogy a magántanulói jogviszonyra vonatkozó jogszabályi háttérrel, eljárási szabályokkal, figyelembe vehető szempontokkal tisztában legyenek.

Magántanulóság

A tankötelezettség teljesítése magántanulóként

A tanulónak a közoktatási törvényben rögzített joga, hogy magántanuló legyen, továbbá, hogy kérje a tanórai foglalkozásokon való részvétel alóli felmentését (1993. évi LXXIX.tv.11§ (1) bek.n). A döntés azonban nem a diák kezében van, hiszen a magántanulóvá nyilvánítást minden esetben a szülőnek kell kérelmeznie. A tankötelezettség - a szülő választása alapján - iskolába járással vagy magántanulóként teljesíthető (1993. évi LXXIX.tv.7.§.(1) bek). A magántanulókat ugyanúgy be-, illetve át kell íratni abba az iskolába, amelyekkel tanulói jogviszonyt kívánnak

létesíteni, de ezek a diákok felmentést kapnak a kötelező a tanórák látogatása alól.

Magántanulók szülői döntés alapján

Ha a szülő úgy határoz, hogy gyermeke iskolába járás helyett magántanulóként folytassa tanulmányait, akkor ezzel a kívánságával az iskola igazgatóját kell megkeresnie.

Az iskola igazgatója a bejelentést követő **három napon belül** köteles beszerezni a tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat véleményét arról, hogy hátrányos-e ez a megoldás a tanulónak. A gyermekjóléti szolgálat **tizenöt napon belül** köteles megküldeni véleményét. (11/1994.(VI.8.) MKM rendelet 23.§ (1) bek.)

Ha az iskola igazgatója vagy a gyámhatóság, illetve a gyermekjóléti szolgálat megítélése szerint a tanulónak hátrányos, hogy tankötelezettségének magántanulóként tegyen eleget, vagy az így elkezdett tanulmányok befejezésére nem lehet számítani, köteles erről értesíteni a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes önkormányzat jegyzőjét. A jegyző dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. (1993. évi LXXIX.tv.7.§ (2) bek.) A magántanulót valamennyi kötelező tanórai foglalkozás alól fel kell menteni.

A magántanuló felkészítése és értékelése

Ha a tanuló a szülő döntése alapján lesz magántanuló, felkészítéséről a szülő gondoskodik, illetőleg a tanuló egyénileg készül fel. A tanuló érdemjegyeit és osztályzatait az iskola

állapítja meg, illetve dönt minden esetben a tanuló magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatos kérdésekben. A tanuló döntése alapján független vizsgabizottság előtt is számot adhat tudásáról, érdemjegyeit ekkor a vizsgabizottság tanárai adják. (11/1994.(VI.8) MKM rendelet 23.§ (2) bek)

Ha a tanuló a szakértői vélemény alapján tanul magántanulóként, felkészítéséről, érdemjegyeinek megállapításáról, illetve az ehhez szükséges pedagógusokról az az iskola gondoskodik, amellyel tanulói jogviszonyban áll.

Az iskola, köteles gondoskodni a tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatának megállapításáról akkor is, ha a szakorvosi vélemény alapján otthoni ellátás keretében részesül tartós gyógykezelésben, és emiatt magántanulóként folytatja tanulmányait.

Sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló

A sajátos nevelési igényű tanuló az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján folytathatja tanulmányait magántanulóként. (11/1994.(VI.8.) MKM rendelet 23.§ (5) bek.)

A szakértői és rehabilitációs bizottság a vizsgálat eredményeiről szakértői véleményt készít. Ennek tartalmát a szülővel ismerteti, egy példányát a szülőnek eljuttatja. A szakértői véleményben foglaltak végrehajtására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szülő az abban foglaltakkal egyetért, és egyetértését aláírásával

igazolja. A szakértői véleményből a befogadó iskola is kap egy példányt.

A szakértői vélemény tartalmazza:

- a gyermek személyes adatait;
- a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozottság diagnózisát (vagy ennek kizárását), a diagnózist alátámasztó tényeket;
- annak megállapítását, hogy a tanuló tankötelezettségét milyen módon (kizárólag iskolába járással; a szülő döntése szerint iskolába járással vagy magántanulóként; vagy kizárólag magántanulóként) teljesítheti;
- ha a tanuló tankötelezettségét csak magántanulóként teljesítheti, a szükséges heti foglalkoztatás idejét és a szükséges, a szakértői és rehabilitációs bizottság által biztosított szakembereket;
- ha a gyermek, tanuló óvodába, iskolába járással (is) teljesítheti tankötelezettségét, a gyermeknek, tanulónak megfelelő intézményre vonatkozó javaslatot az intézmény megjelölésével, a kijelölt iskolába való beíratás időpontját;
- a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket.

A sajátos nevelési igényű tanuló, illetve a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, illetve az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló

tanulói jogviszonyban áll. Az iskolában nem foglalkoztatott szakemberek foglalkoztatásának költségeiről a szakértői vélemény készítője gondoskodik (11/1994.(VI.8.) MKM rendelet 23.§ (3) bek.).

Magántanulói jogok

Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót, illetve a szülőt a magántanuló jogairól és kötelességeiről. Fontos tudni, hogy a magántanuló kérelemre felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásra (11/1994.(VI.8) MKM rendelet 23.§ (2) bek.).

Mit vegyen figyelembe a gyermekjóléti szolgálat javaslata készítésekor?

A törvényalkotók eredeti elképzelése az volt, hogy egyéb okokból nagyrészt a kimagasló tehetségű gyermekek - akik sport, művészeti vagy tudományos elfoglaltságuk miatt nem tudnak rendszeresen iskolába járni - váljanak magántanulóvá. Azonban a valóságban ez másképp alakult, az ok csak a legritkább esetben a kimagasló teljesítmény, a kivételes családi körülmény vagy a külföldi tartózkodás. Kezdetben sok család csak a megkönnyebbülést érzékeli, hiszen megszűnik az iskolával való – sokszor konfliktusokkal terhelt – kapcsolat, de a problémák hamar felszínre kerülnek, amikor is a szülőknek rendszeres tanulásra kell kényszeríteni gyermeküket. Ahol ez elmarad, ott a sikeres vizsga letételének esélye jelentősen csökken. Sajnos, sokszor az is megeshet, hogy valaki nem tud élni „a tanulás szabadságával”, és nehezen, vagy egyáltalán nem képes a kötelező számonkéréseket teljesíteni. A gyermekjóléti szolgálat, javaslatában mérlegeli, hogy a magántanulóság a gyermek érdekeit szolgálja-e. A

megalapozott, szakmailag indokolt véleménynek figyelembe kell vennie a gyermek körülményeit, valamint a rendelkezésre álló szakvéleményeket:

- Tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye
- Nevelési tanácsadó szakvéleménye
- Fenti szakvéleményeket a gyermekjóléti szolgálat javaslata elkészítéséhez kérje meg az oktatási intézménytől.
- Szakorvosi vélemény
- Otthoni felkészülés feltételei (biztosítottak -e a nyugodt tanulás feltételei)
- Gyermek szabadideje (szabadidő figyelemmel kísérése, felügyelése)
- Vizsgákra történő felkészülés feltételei (felkészítő pedagógus, vizsgákon való megjelenés)
- Oktatási intézmény véleménye (konzultáció az iskolával)

Fenti információk együttes figyelembevételével mérlegeli a gyermekjóléti szolgálat, hogy a magántanulóság a gyermek érdekeit szolgálja, vagy hátrányos a számára.

Az előzőek alapján elkészített írásos javaslatot a gyermekjóléti szolgálat az oktatási intézmény számára (15 napon belül) megküldi.

(Szerkesztette: Solymosi Mária)

JOGSZABÁLYI VÁLTOZÁSOK

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény változásai 2009. szeptember 1-jétől, illetve 2009. október 1-jétől hatályosak. További változás 2010. január elsejétől várható.

2009. szeptember 1-jétől hatályos változások összefoglalása, különös tekintettel a gyermekjóléti szolgálatok működésére:

Felhívjuk a figyelmet az értelmező rendelkezések egyes fogalomváltozásaira, így a veszélyeztetettség, illetve a fogyatékos gyermek és fiatal felnőtt leírására.

A gyermekjogi képviselő jogköre valamelyest bővült, erre történik utalás a 11/A. §-ban.

Kiemelten fontos az észlelő és jelzőrendszeri tagokra vonatkozó változások bekerülése a jogszabályba, amely a személyes felelősségvállalásra mutat rá, továbbá a jelzés elmulasztása esetén a jelzőrendszer szankcionálására is lehetőséget ad. (17. § (4) bek.)

Az óvodáztatási támogatás (20/C. §) egyes pontjai pontosítják az ellátásra történő jogosultság feltételeit, illetve a folyósítás módját.

Szintén kiemelten fontos a gyermekjóléti szolgálatokat tekintve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására vonatkozó szabályozás megjelenése, amely a családgondozókra eseti gondnoki teendőket is róhat, amennyiben a jegyző a védelembe vételi határozatban a gyermekjóléti szolgálat munkatársát nevezi meg e feladat végrehajtására. (39.,68.§)

“A jegyző a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására irányuló eljárást hivatalból megindítja, ha hivatalos tudomása van a gyermek elhanyagolásáról, ha a jelzőrendszeri tagoktól érkezik jelzés a gyermek elhanyagolásáról, valamint ha gyermekjóléti szolgálat erre – a pénzfelhasználási terv megküldésével, és az eseti gondnok lehetséges személyének megjelölésével – javaslatot tesz.

Eseti gondnokul elsősorban a gyermek arra alkalmas más közeli hozzátartozóját, a polgármesteri hivatal

– nem gyermekvédelmi és gyámhatósági feladatokat ellátó – ügyintézőjét, az óvodai-iskolai gyermekvédelmi felelőst, a védőnőt, a családsegítő szolgálat vagy a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját lehet kirendelni. A gyermekjóléti szolgálat családgondozói közül lehetőség szerint olyan személyt kell eseti gondnokul kirendelni, aki a védelembe vétel során nem gondozza a családot. Egy eseti gondnokra 10 gyermek juthat. Az eseti gondnoknak különösen ruházat, tanszer, tápszer, gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, tanulóberlet és a gyermek korának megfelelő készségfejlesztő eszközök (játékok) természetbeni biztosításáról kell gondoskodnia. A települési önkormányzat jegyzője – akár a védelembe vétellel egyidejűleg, akár a védelembe vétel fennállása során – tehát elrendelheti a családi pótlék legfeljebb 50%-ának természetbeni formában történő nyújtását. A korlátozás időtartama egy év, az intézkedés szükségességét azonban legalább félévenként felül kell vizsgálni.”

(Idézet dr. Katonáné dr. Pehr Erika főosztályvezető: Változások a gyermekvédelem területén című tájékoztató anyagából.)

Amennyiben a védelembe vétel két éven túl fennáll, és a gyermek veszélyeztetettségét az eljárás keretein belül nem sikerült megszüntetni, a jegyző értesíti a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele céljából. (68.§ (5) bek.)

Fontos odafigyelni arra is, a védelembe vétel nem szűnik meg automatikusan abban az esetben, ha a gyermek pártfogó felügyelet alá kerül. (69.§ (1) bek. c) pontja hatályon kívül került.)

További, 2009. szeptember 1-jétől hatályos változások vonatkoznak még az otthonteremtési támogatással

kapcsolatos eljárásra (25.,26. §), a helyettes szülőnél, nevelőszülőnél elhelyezhető gyermekek számára (49. és 54. §), továbbá a családba fogadásra (70.§), illetve módosítja az adatkezeléssel kapcsolatos általános szabályok egy részét. (134-136. §)

A 2009. október 1-jétől hatályos változások közül kiemeljük az ideiglenes hatályú elhelyezésre, illetve az átmeneti nevelésbe vételre vonatkozó eljárás, határidő módosulásait, melyek a 73. §-ban találhatóak.

Az átmeneti nevelésbe vételről a gyámhivatal soron kívül határoz, ezt tartalmazza a 77. § (4) bekezdése.

Az egyéb eljárási szabályok között szerepelnek a kapcsolattartásra, illetve a bántalmazott vagy más módon súlyosan veszélyeztetett gyermek esetében történő helyszíni szemle, környezettanulmány elkészítésére vonatkozó szigorítások. (127-130.§)

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.)

Korm. rendelet módosításait tekintve kiemeljük a bántalmazott, illetve más módon súlyosan veszélyeztetett gyermekekre vonatkozó hatósági eljárás meggyorsítását, mely szerint ebben az esetben a gyámhatóság haladéktalanul környezettanulmányt készít, és soron kívül teszi meg a szükséges intézkedéseket. (Gyer. 8.§ (5) bek.)

A Kormányrendelet részleteiben módosítja az örökbefogadással kapcsolatos eljárás egyes lépéseit, annak feltételeit.

Jelentős módosítások vonatkoznak a pártfogó felügyelet alatt álló fiatakorúak védelembe vételére vonatkozóan. A Gyer. 90. §-ában leírtakat szükséges áttekinteni, mivel a pártfogó felügyelet és a védelembe vétel egyidejűsége esetén, a hatósági

kompetenciák változtak az eljárás során.

A Gyer. 91. § A.91. § B.és 91§ C. pontjai részletesen szabályozzák a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására vonatkozó szabályokat, ezen belül az eseti gondnok kijelölését és kötelezettségeit. A 91.§ E. pontja a két éven túli (eredménytelen) védelembe vételek felülvizsgálatával foglalkozik, közelebbről az eljárással kapcsolatos tudnivalókat és határidőket szabályozza.

Az újként megjelenő eljárás, azaz, az átmeneti nevelésbe vétel családba fogadás általi megszüntetése, továbbá a gyámrendeléssel kapcsolatos egyes szakaszok módosításait is áttekintésre javasoljuk.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosítása tárgyalják az egyes gyermekvédelmi eljárásokban szereplő hatósági jogköröket.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről szóló 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet módosítása többek között, a működési engedélyek kiadásához szükséges csatolandó dokumentumokat részletezi.

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII.30.) Korm. rendelet módosításában az 1. §-a, a családtámogatási szabályok általános szabályai fejezetben tárgyalja többek között a jogosultsági feltételeket, a kérelem benyújtásának feltételeit, illetve kitér az illetékességre is.

Az 5. § a családi pótlékkal kapcsolatos ügyintézésre tér ki, és magában foglalja egyebek mellett a kérelem benyújtására vonatkozó eljárási szabályokat, és a magasabb összegű családi pótlékra jogosultság feltételeit is.

A Gyet és a Gyes jogosultsági feltételei, méltányosságból történő megítélése a 21-23. § alatt, az anyasági támogatás a 26. §-ban került módosításra.

A jogszabály mellékleteit képezik a családtámogatási ellátások igényléséhez szükséges nyomtatványok.

Bár csak 2010. január 1-jétől válik hatályossá, de már most is nagy érdeklődésre tart számot a **gyermekvédelmi igazgatási bírság** belépése a jogalkalmazásba. Erre való tekintettel, rövid tájékoztatást nyújtunk ezzel a témával kapcsolatban:

A gyermekvédelmi igazgatási bírság a gyermeki jogok súlyos sérelme esetén érinti majd a gyermekvédelemmel kapcsolatban álló szolgáltatókat, fenntartókat. A szociális igazgatási bírsághoz képest annyival lesz tágabb körű, hogy a működési engedélyt kiadó szerven kívül, a szociális és gyámhivataloknak, továbbá a jegyzőnek is lehetősége lesz ezt az eljárást kezdeményezni. Összegét tekintve legfeljebb 200 ezer Ft bírság szabható majd ki.

A gyermekvédelmi igazgatási bírság kiszabása helyett lehetőség nyílt majd arra is, hogy a jogsértő személyt a fenntartó, munkáltató az Országos Szociális és Gyermekvédelmi Továbbképzési és Szakvizsga Bizottság által minősített továbbképzésre kötelezheti, illetve egyeztető megbeszélést kezdeményezhet az adott ügyben.

Felhívjuk a kollégák szíves figyelmét, hogy a hatályos jogszabályok elérhetők ingyenesen a www.magyarorszag.hu kormányzati portál "Jogszabálykereső" menüpontján keresztül.

(Forrás: dr. Katonáné dr. Pehr Erika főosztályvezető: Változások a gyermekvédelem területén című tájékoztató anyaga, továbbá CompLex Net Jogtár)

Hasznos weblapok:

Szociális és Munkaügyi Minisztérium:

www.szmm.gov.hu

Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet:

www.szmi.hu

Biztos Kezdet:

www.biztoskezdet.hu

Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi Közalapítvány:

www.jogvedok.hu

Hasznos telefonszámok:

**Krízisvonal a családon belüli erőszak kezelésére: Ingyenes
06-80-20-55-20**

**Kék Vonal Gyermektelefonszolgálat (név nélkül hívható, ingyenes):
116-111**

**Megvagy? Eltűnt Gyerekek (Kék Vonal):
116-000**

**Szakember-szakember Vonal (Kék Vonal)
06-1-302-0944**